

Liite 9 Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus

Tunne- ja vuorovaikutustaitoja opettamalla pyritään lisäämään kouluun kiinnittymistä ja kouluhyvinvointia. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppiminen tukee lasten ja nuorten psyykkistä hyvinvointia ja luottamusta omaan osaamiseen sekä vaikuttaa koulumotivaatioon ja parantaa oppimistuloksia. Taitoja opettamalla voidaan ehkäistä syrjäytymistä ja mielenterveysongelmia sekä turvata kasvua aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta painotetaan erityisesti 3.luokan uskonnon ja elämäkatsomustiedon oppisisällöissä, soveltuvin osin muiden oppiaineiden tunneilla sekä teemapäivien ja -viikkojen ohjelmissa.

Opetuksen tavoitteet

Tunnetaidot

T1 Oppilas oppii nimeämään tunteita (L2, L3, L6).

T2 Oppilas oppii tunnistamaan ja säätelemään omia tunteitaan ja huomioimaan toisten tunteita (L2, L3, L4, L6).

Vuorovaikutustaidot

T3 Oppilas ymmärtää tunne- ja vuorovaikutustaitojen merkityksen (L2, L3, L4, L6, L7).

T4 Oppilas harjoittelee toisten kuuntelemista ja oman puheenvuoron odottamista. Oppilas harjoittelee kysymään ja kommentoimaan toisen kertomaa asiaa. Oppilas osaa vuorotella ja harjoittelee neuvottelua (L1, L2, L3, L4, L6, L7).

T5 Oppilas harjoittelee vuorottelua ja keskustelua sekä vastuunottamista omasta toiminnastaan (L1, L2, L3, L6, L7)

T6 Oppilas kokee kuuluvansa ryhmään ja ymmärtää oman toimintansa merkityksen ryhmässä (L1, L2, L3, L4, L6, L7).

Opetuksen sisällöt

Tunnetaidot

Opetellaan tunnistamaan omia ja kaverin tunteita keskustelemalla erilaisista koulupäivän aikaisista tunteista. Harjoitellaan tunteiden tunnistamista itsessä ja muissa erilaisten harjoitusten avulla. Harjoitellaan oikeanlaista toimintaa (toimia) tietyn tunnetilan vallassa ja opetellaan keinoja päästä yli vahvoista tunnetiloista. Luodaan luokkaan luottamuksellinen ilmapiiri, jossa oppilaat rohkaistuvat tuomaan esiin niin positiivisia kuin negatiivisiakin tunteita. Suhtaudutaan hyväksyvästi omaan luokkaan ja alkavan murrosiän aikaansaamiin tunteisiin sekä harjoitellaan rakentavia tapoja ilmaista niitä. Keskustellaan erilaisten tunteiden merkityksestä itselle ja luokalle sekä harjoitellaan tunteiden tunnistamista myös arkipäivän tilanteiden pohjalta. Opetellaan tunnistamaan tunteiden aiheuttamia reaktioita kehossa. Harjoitellaan epävarmuuden tunteen ja ahdistuksen sietämistä, pettymyksensietokykyä ja vihanhallintaa. Opetellaan kertomaan omista tunteista minä - viestien avulla. Tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia eläytyä toisten tunteisiin. Tunteiden ilmaisua harjoitellaan eri tavoin.

Vuorovaikutustaidot

Ryhdytään tavoitteellisesti rakentamaan hyvän vuorovaikutuksen toimintakulttuuria: Luodaan luokalle säännöt, joita sitoudutaan noudattamaan. Keskustellaan hyvän luokkahengen merkityksestä oppimiselle. Pohditaan hyvän ja ystävällisen käytöksen merkitystä koulun arjessa. Rohkaistaan oppilasta osallistumaan luokan yhteisiin peleihin, leikkeihin ja harjoituksiin, joiden tehtävänä on rakentaa luokan yhteishenkeä. Tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tulla kuulluksi.

Harjoitellaan rakentavaa toimintaa koulun arjesta kumpuavissa sosiaalisissa ristiriitatilanteissa niin kasvojen kuin sosiaalisessa mediassakin sekä jämäkkää itsensä ja muiden puolustamista painostavissa tilanteissa. Havainnoidaan ilmeiden ja eleiden merkitystä vuorovaikutustilanteissa. Keskustellaan siitä, että ongelmat ja vaikeatkin tunteet kuuluvat elämään ja yhdessä voidaan opetella niiden ratkaisua. Harjoitellaan oman vuoron odottamista, toisen kuuntelemista, puheenvuoron pyytämistä ja omien ajatusten sekä mielipiteiden kertomista. Harjoitellaan neuvottelutaitoa, erilaisia rooleja ryhmässä ja yhteisen päätöksen tekemistä. Kannustetaan oppilasta aktiiviseen osallistumiseen ryhmässä: harjoitellaan työnjakoa, omien vahvuuksien esille tuomista, toisen vahvuuksien huomioimista ja niiden hyödyntämistä. Luodaan luokkaan leikkien ja pelien avulla tilanteita, joissa oppilas huomaa yhteistyön merkityksen. Harjoitellaan "kaverinlukutaitoa": toisen tunteisiin eläytymistä, empaattista kuuntelua, palautteen antamista, avun tarjoamista ja pyytämistä, toisen mielipiteiden ja reiviirin kunnioittamista sekä anteeksi pyytämistä. Keskustellaan vuorovaikutustaidoista sekä niiden merkityksestä erilaisissa tilanteissa. Harjoitellaan ohjatusti kuuntelemista, oman asian esittämistä, vuorottelua sekä yhteisten sääntöjen noudattamista ja neuvottelutaitoja. Rakennetaan tietoisesti hyvää luokkahenkeä. Tiedostetaan aikuisen esimerkin vaikutus vuorovaikutustaitojen oppimisessa.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppimista ei arvioida erikseen, vaan osana kunkin oppiaineen arviointia, niiltä osin, kun ne sisältyvät oppiaineen tavoitteisiin.